

Burcu Kösem
EKONOMİ - FINANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

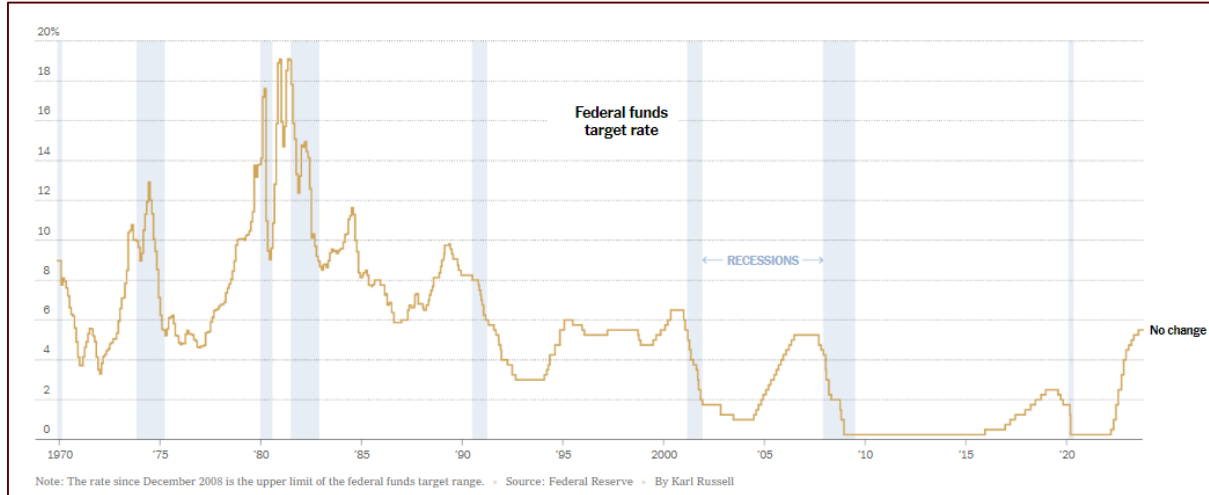
3 Kasım / 2023

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtma ya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

Bulutlu gökyüzü altında yıldızlara göre hareket etmek & faiz

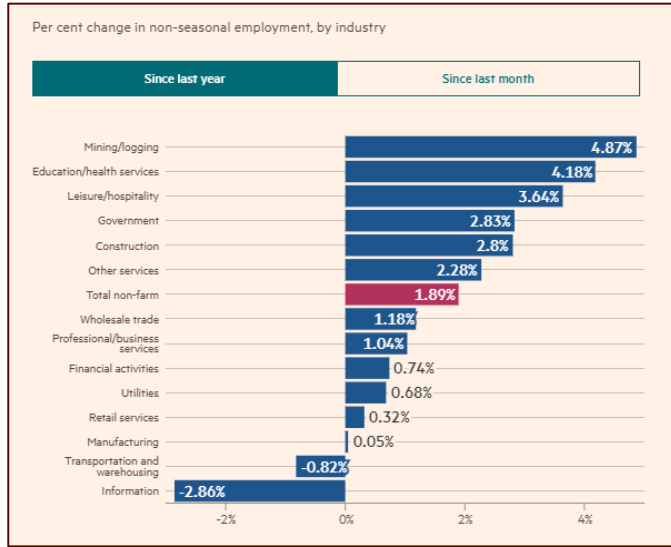
- ❑ 25 Ağustosta Fed başkanı J. Powell; «Bulutlu gökyüzü altında yıldızlara göre hareket ediyoruz» dediğinde aslında veri odaklı (yıldızlar) olmakla beraber, veriyi tespit etmeye yönelik ekonomik yöntemlerin eskisi kadar berraklık vaat etmediği bir «belirsizlik» sürecinde olduğunu ima etmek istemişti.
- ❑ Çarşamba günü verilen Fed faiz kararı ve başkanın açıklaması da söylenildiği üzere güvercin filan değil, bilakis işte bu belirsizliğin giderek daha da muallak hale gelmiş olduğunun göstergesiydi.
- ❑ Kasım ayı faiz kararında banka, politika faizini 22 yılın en yüksek seviyesi olan yüzde 5,25-5,50 aralığında bıraktı. Piyasa beklentisi de bu toplantıda, Fed'in faize dokunmaması yönündeydi.
- ❑ Kararın 12 üyenin oybirliği ile alındığı ifade edildi. Yetkililer son dönemdeki ekonomik faaliyetleri güçlü olarak nitelendirdi ve uzun vadeli faiz oranlarındaki artışın ekonomik faaliyetler üzerinde nasıl bir baskı yaratabileceğinin altını çizdi. Açıklamada, "Ekonomik faaliyet üçüncü çeyrekte güçlü bir hızda genişledi" ifadesi kullanıldı.

Bulutlu gökyüzü altında yıldızlara göre hareket etmek & sinyal

- ❑ Fed'in son açıklamasında, istihdam artışlarının hala "güçlü" ve enflasyonun hala "yüksek" olduğu belirtilerek, merkez bankasının "enflasyonu zaman içinde %2'ye döndürmek için uygun olabilecek ek politika sıkılaştırmasının kapsamını" değerlendirmeye devam ettiği kaydedildi.
- ❑ Açıklamada Fed'in, "para politikasının ekonomik faaliyet ve enflasyon ile ekonomik ve finansal gelişmeleri etkilemesindeki gecikmelerin" bilincinde olarak, daha ileri adımlar atmaya düşünürken geçmişteki faiz artışlarının gelişmekte olan etkilerini izlemeye devam ettiği belirtildi.
- ❑ Fed başkanı J. Powell, kararın ardından düzenlediği basın toplantısında, "Sıkıştırmamızın tam etkileri henüz hissedilmedi" dedi. "Geldiğimiz mesafe, karşılaştığımız belirsizlikler ve riskler göz önüne alındığında, komite dikkatli bir şekilde ilerliyor.»
- ❑ Powell, yetkililerin ek politika sıkılaştırma olasılığı ve kapsamı - ve faiz oranlarının ne kadar süre yüksek kalması gerektiği - hakkındaki kararlarını ekonomik verilere ve görünüme yönelik çeşitli risklerin nasıl şekillendiğine dayandıracaklarını söyledi.
- ❑ S&P 500 endeksindeki hisse senedi fiyatları Powell'ın konuşması sırasında yükseldi ve daha fazla faiz artırımını olasılığı azaldı; bu da yatırımcıların Powell'ın yorumlarını faiz oranlarının muhtemelen zirvede olduğuna dair bir işaret olarak algıladığını gösteriyor. Ancak **KPMG baş ekonomisti Diane Swonk**, piyasaların kendilerinin önüne geçtiğini düşündüğünü söyledi.
- ❑ Fed'in Aralık ayında faiz artırımını yapmasını beklemediğini ancak 2024 başında bir hamlenin mümkün görüldüğünü belirterek, "Zafer ilan etmiyorlar" dedi. "İşimiz bitti' demekten çekiniyorlar."

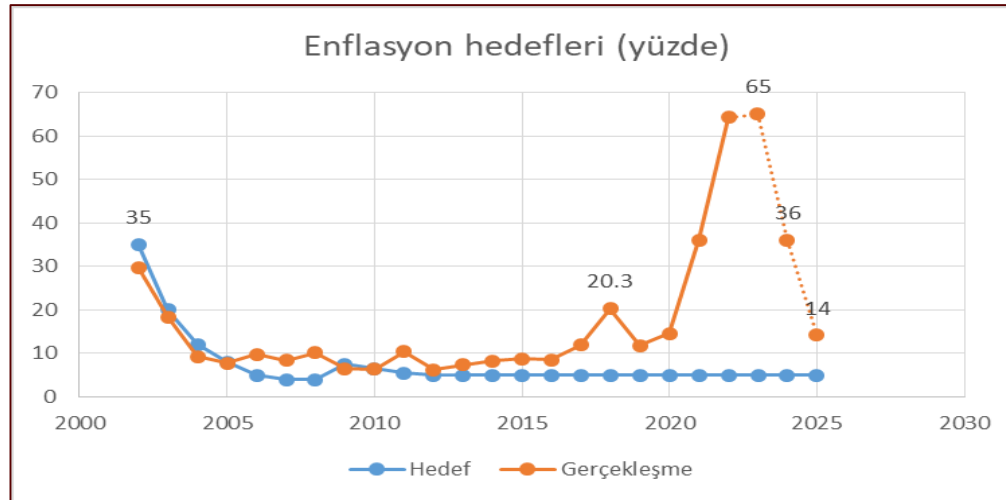
Tarım dışı istihdam soğumaya işaret etti!

- ❑ 50 yılı aşkın süredir ABD’de işsizlik art arda 21 ay boyunca yüzde 4’ün altında kalarak, en düşük seviyesinde seyretti.
- ❑ Diğer taraftan istihdam piyasasında soğumaya odaklanmış olan ABD merkez bankası Fed, 18 ay boyunca ciddi ölçüde sıkılaştı.
- ❑ İstihdamın canlı kalması, ücretler üzerindeki katılık ve konut değişim oranlarıyla çekirdek enflasyondaki düşüşün, yüzde 2 hedefinden çok uzak olmasını da beraberinde getirdi.
- ❑ Ancak haftanın son iş günü gelen tarım dışı istihdam, aylık 180k beklentinin altında 150k gerçekleşerek, önceki ayları da aşağı yönlü revize etti.
- ❑ Saatlik ücretlerde düşüş olurken; işsizlik yüzde 3,8 seviyesinde 3,9’a yükseldi ki bu da Powell’in konuşmasının ardından gelen bu veriyle adeta piyasaları yeşile boğdu.
- ❑ Verilerin açıklanmasının ardından, büyüme beklentileri doğrultusunda hareket eden 10 yıllık Hazine tahvilinin getirisi, 0,15 puan düşerek yüzde 4,53’e gerileyerek Ekim ortasından bu yana en düşük seviyesine geriledi. Borsa ve altın yükselişe geçti...

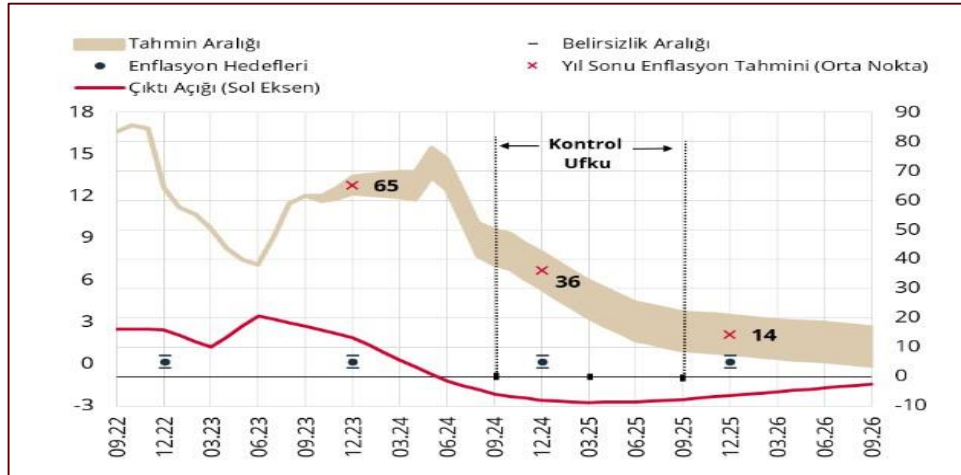
Enflasyon raporu sunumu & revize edilen tahminler

- ❑ Merkez Bankası, yılın son enflasyon raporunda, dezenflasyon programının uygulanmasında kararlılık mesajları verirken, 2023, 2024 ve 2025 enflasyon tahminlerini de revize etti.
- ❑ Başkan Hafize Gayerkan, 2023 için programın geçiş dönemi olduğu ve enflasyonda yükseliş eğilimi yaşandığını önceki raporda açıkladıklarını hatırlatarak, tahminlerin değişmesi ve tahmin aralığının artırılmasında, jeopolitik riskler, petrol fiyatları yükselişi ve fiyatlama davranışlarındaki bozulmaların neden olduğunu vurguladı.
- ❑ Öncelikli olarak enflasyon hedefleri ve gerçekleşenler bağlamında bakılacak olursa; Türkiye, 2002 yılından itibaren IMF ile yapmış olduğu anlaşmaya istinaden izlediği enflasyon hedeflemesi sürecinde başlangıçta TCMB'nin hedefini yüzde 35 gibi yüksek bir bantta tutmuş ve hedefin de altında gerçekleşen yıllık enflasyonla da 2005 yılından itibaren 2017'e kadar tek haneli olarak getirmiştir.
- ❑ 2021 yılından sonra ise enflasyonun tekrar ivmelenerek, bugünkü seviyelerine geldiği ve 2012 yılından itibaren de TCMB enflasyon hedefinin yüzde 5'te sabit tutulduğu görülmektedir.

Enflasyon raporu sunumu & çıktı açığı ve dezenflasyon süreci

- ❑ Son yıllarda TCMB'nin enflasyon hedefinden önemli sapmalarla gerçekleşen enflasyon, rapora ve planlara olan güveni de zedelemişti.
- ❑ Oysa seçimlerden sonra özellikle tahmin aralığındaki revizyonların piyasa beklentileriyle örtüşmeye başlaması, rapora ve beklentilere olan güveni de tazelemiştir.
- ❑ Erkan, uyguladıkları politikaları ve dezenflasyon sürecine ilişkin politikaları başarı kriteri olarak gördüklerini belirtirken, para politikasının etkilerinin çeyreklik bazlara yayılarak görüldüğünü ve ana etkinin 2024'te gerçekleşeceğini altını çizdi.
- ❑ Rapor sunumunda yer alan çıktı açığı grafiğinde ise belirtildiği biçimde 2024 yılı Mayıs ayında tepe yapan enflasyonun, Haziran ayından itibaren çıktı açığındaki daralma ile beraber düşüşe geçtiği ve 2025'in ilk çeyreğinde -3 noktasında dip yaptığı görülmektedir.
- ❑ Bu da OVP'deki büyüme beklentilerini aşağı çeker gibi dursa da maliye politikasının etkin kullanımıyla ihracat ve yatırıma ilişkin büyümenin seçici kredilerle desteklenmesiyle giderilebilir.

TL mevduat adımları dolu dizgin

TCMB'nin Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ'i Resmi Gazete'de yayımlandı.

Buna göre, Kur Korumalı Mevduat'ta (KKM) zorunlu karşılık oranı yükseltildi ve döviz mevduat için TL cinsi ilave zorunlu karşılık oranı getirildi. Böylece piyasada oluşan TL likidite fazlası, zorunlu karşılık oran artışıyla sistemden çekilmeye devam edilecek. Aynı zamanda KKM'den TL mevduata geçiş teşvik edilecek.

✓ **6 aya kadar vadeli KKM'de zorunlu karşılık oranı yüzde 25'ten yüzde 30'a yükseltildi.**

Tebliğe göre, KKM'nin yoğunlaştığı 6 aya kadar vadelinin zorunlu karşılık oranı 5 puan artırılarak yüzde 30'a yükseltildi. 1 yıla kadar vadeli ile 1 yıl ve daha uzun vadeli olanlar için zorunlu karşılık oranı ise yüzde 5'ten yüzde 10'a çıkarıldı.

✓ **Döviz mevduata 4 puan TL cinsi zorunlu karşılık geldi.**

Yabancı para cinsinden mevduat/katılım fonu için zorunlu karşılık oranları tüm vadelerde 1'er puan artırıldı.

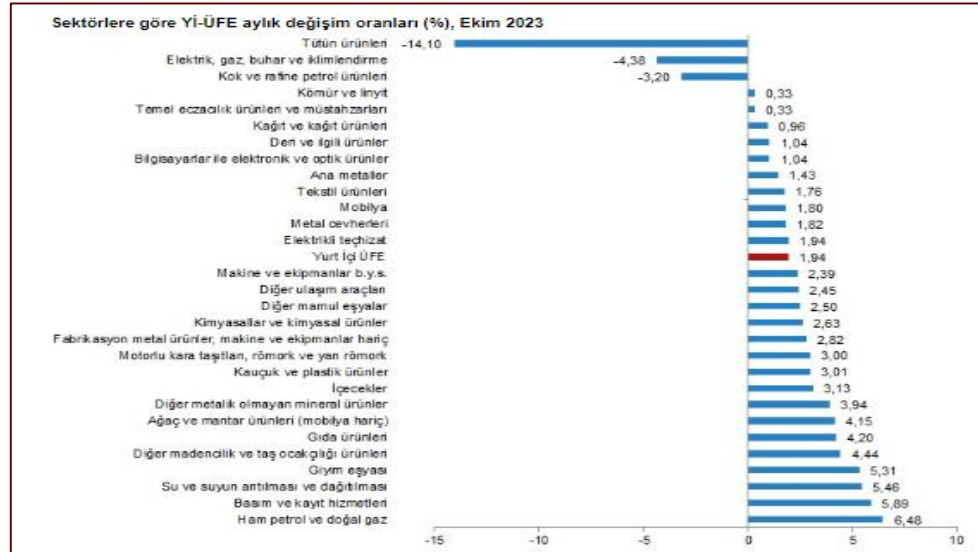
✓ **Yurt dışından sağlanan yatırımlara zorunlu karşılık istisnası uzatıldı.**

Yurt dışından sağlanan yatırımların teşvik edilmesi amacıyla söz konusu kaynaklara zorunlu karşılık istisnasının süresi 31 Aralık 2023'ten 2024 yılı sonuna kadar uzatıldı.

Sadeleşme adımları kapsamında menkul kıymet düzenlemesinde yapılan değişiklikle uyumlu olarak finansman şirketlerince kullanılan ticari krediler için yüzde 20 oranında zorunlu karşılık tesisi uygulaması sona erdirildi.

Üretici fiyatlarında «tütün», tüketicide «yeni sezon» etkisi

- ❑ TÜİK, Ekim ayına ilişkin tüketici ve üretici fiyat endekslerini yayımladı. Aylık tüketici enflasyonu Ekim ayında hem aylık hem de yıllık bazda hız kesti. Böylece yıllık enflasyon üç ayın ardından ilk kez yavaşlamış oldu.
- ❑ Aylık tüfe, yüzde 3,43'e gerilerken; yıllık tüfe yüzde 61,36 olarak ölçüldü. Yıllıkta en çok artan kalem, lokanta ve oteller olurken; aylıkta giyim ve ayakkabı oldu. Burada yeni sezon ürünlere gelen yüksek zam görülmekte ancak ileriki aylarda indirimli satışlarla bir düşüş gelebilir.
- ❑ Üretici fiyatları ise ekim ayında aylıkta yüzde 1,94'le önemli düzeyde bir düşüş oldu ve geçtiğimiz yılın aynı ayına göre de yüzde 39,4 ölçüldü. Oysa 12 aylık ortalamalara göre yüzde 58,46 olan üretici fiyatlarındaki aylık düşüşün tütün ürünlerindeki yüzde 14'ü aşan keskin azalışından kaynaklandığı, ham petrol ve doğalgazdaki artışın ise yüzde 6,5 olduğu görülmektedir.

ABD, Türkiye arası yine geriliyor mu?

- ❑ 5 Kasım'da ABD Dışişleri Bakanı Blinken'ın Türkiye'ye gelmesi planlanıyor. Diğer taraftan İsrail Hamas savaşı'nda desteğini net bir biçimde İsrail'den yana kullanan ABD ile Türkiye arasında yeni çatlaklar mı oluşuyor sorusu ister istemez gündeme geliyor.
- ❑ FT'da Perşembe günü çıkan ve «ABD, Moskova'ya askeri amaçlarla kullanılabilir mallar tedarik eden Türkiye, Çin ve Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki şirket ve bireyleri hedef alarak Rusya'ya yönelik yaptırımlarını artırdı.» ifadelerini kapsayan haberdeki cümleler ve Türkiye kısmına bakıldığında;
- ❑ ABD Hazinesi ve dışişleri bakanlığı Perşembe günü yaptığı açıklamada, yeni önlemlerin Rus enerji ve madencilik sektörlerine karşı ek eylemleri içerdiğini ve dünya çapında mali ve seyahat kısıtlamalarıyla karşı karşıya olan 200'den fazla ismin listelendiğini söyledi.
- ❑ Hazine Bakanı Janet Yellen, "Rusya, ordusuna ikmal yapma ve Ukrayna'ya karşı iğrenç savaşını sürdürme konusunda istekli üçüncü ülke kişi ve kuruluşlarına bağımlıdır ve biz onları sorumlu tutmakta tereddüt etmeyeceğiz" dedi.»
- ❑ «Türkiye, Batı'nın yaptırım rejimine uyum sağlamadı ve Rusya ile güçlü ekonomik ve ticari bağlarını korudu; bu da kısıtlamaların uygulanmasını zorlaştırıyor.»
- ❑ «Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan son günlerde İsrail ve müttefiklerine defalarca saldırdı. Washington aynı zamanda Ankara'nın İsveç'in NATO askeri ittifakına katılımını onaylaması için de baskı yapıyor ; bu karar Türkiye parlamentosunun gündeminde. » tarzında ifadelere yer veriliyor.
- ❑ Bakanlığın 2 Kasım Perşembe günü yaptığı açıklamada Türkiye merkezli yedi şirketin adı geçiyor. Açıklamanın Türkiye başlığı altında yer alan Azint Elektronik, Basilevs Lojistik, Bosphorus Gate, Jacbac Technology, Kuzey Logistics, Smart Techno Group ve Technopartner

Haftadan kalanlar

- ❑ Otomobil ve hafif ticari araç satışı Ekim'de 100 bini aştı. Böylelikle pazarda Ekim rekoru kırıldı.
- ❑ Fitch, Türkiye'nin potansiyel büyüme tahminini yükseltti
- ❑ S&P'den Türk bankacılık analizi: Riskler bir miktar düzeldi
- ❑ Gazeteci Osman Arolat, vefat etti.
- ❑ Bankacılık sektörü yılın 9 aylık döneminde bir önceki yıla göre net dönem kârını yüzde 54 ile enflasyonun üzerinde artırdı.
- ❑ Dünya Bankası, küresel emtia piyasası için 'çifte şok' uyarısı yaptı.
- ❑ TÜİK'in yeniden değerlendirme oranına esas veriyi yüzde 58.46 olarak açıkladı; buna göre sıfır otona en düşük MTV 3 bin 359 lira olacak.
- ❑ Türkiye'nin 5 yıllık kredi risk primi (CDS), 367,52 baz puana inerek 2 yılın en düşük seviyesini gördü.
- ❑ CHP, Pazar günü sandık başına gidiyor.
- ❑ Nasrallah, Hamas-İsrail savaşında sessizliğini bozdu: 8 Ekim'den beri savaşta
- ❑ Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, İsrail'i destekleyen markaların işletmelerinde satışının ve dağıtımının yasaklandığını bildirdi.
- ❑ Altının ons fiyatı, yurt dışında bu haftanın en önemli verisi olan ABD tarım dışı istihdamının beklentilerin altında gelmesiyle, yeniden 2000 doların üzerini test etti.
- ❑ Netanyahu İsrail askerlerine bir kez daha Tevrat'la seslendi.
- ❑ Euro Bölgesi'nde işsizlik Eylül'de arttı.
- ❑ ABD'de ISM hizmet endeksi 5 ayın en düşük seviyesine geriledi.
- ❑ İSO İmalat PMI, üst üste dördüncü ay eşik değeri olan 50'nin altında kalmayı sürdürürken, ekim ayında 48,4 ile yılın en düşük seviyesinde yer aldı.
- ❑ Sosyal medyada yaptıkları paylaşımlarla gündeme gelen Dilan Polat ve eşi Engin Polat, İstanbul'da düzenlenen operasyonla gözaltına alındı.
- ❑ Çin'de Caixin imalat satın alma yöneticileri endeksi Temmuz ayından bu yana ilk kez daralmaya işaret etti.

Dış Ticaret İstatistikleri, Eylül 2023

- ❑ Türkiye İstatistik Kurumu ile Ticaret Bakanlığı iş birliğiyle genel ticaret sistemi kapsamında üretilen geçici dış ticaret verilerine göre; ihracat 2023 yılı Eylül ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre %0,5 azalarak 22 milyar 490 milyon dolar, ithalat %14,6 azalarak 27 milyar 501 milyon dolar olarak gerçekleşti.
- ❑ Genel ticaret sistemine göre ihracat 2023 yılı Ocak-Eylül döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre %0,5 azalarak 187 milyar 204 milyon dolar, ithalat %1,2 artarak 274 milyar 432 milyon dolar olarak gerçekleşti.
- ❑ Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç dış ticaret açığı Eylül ayında 19 milyon dolar olarak gerçekleşti. Dış ticaret hacmi %1,9 azalarak 40 milyar 540 milyon dolar olarak gerçekleşti. Söz konusu ayda enerji ve altın hariç ihracatın ithalatı karşılama oranı %99,9 oldu.

Sektörlere göre dış ticaret, Eylül 2023

Sektörler	(Milyon ABD \$)									
	Eylül					Ocak-Eylül				
	2022		2023		Değişim (%)	2022		2023		Değişim (%)
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)		Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
İSIC Rev.4										
İhracat (FOB)										
Toplam	22 597	100,0	22 490	100,0	-0,5	188 099	100,0	187 204	100,0	-0,5
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	596	2,6	899	4,0	50,7	5 420	2,9	6 569	3,5	21,2
Madencilik ve taşocaklığı	331	1,5	323	1,4	-2,4	3 509	1,9	2 796	1,5	-20,3
İmalat	21 533	95,3	21 162	94,1	-1,8	178 123	94,7	176 899	94,5	-0,7
Diğer	136	0,6	116	0,5	-15,1	1 046	0,6	950	0,5	-9,2
BEC										
İthalat (CIF)										
Toplam	32 204	100,0	27 501	100,0	-14,6	271 241	100,0	274 432	100,0	1,2
Sermaye (yatırım) malları	3 572	11,1	4 103	14,9	14,9	28 951	10,7	38 242	13,9	32,1
Ara (ham madde) malları	25 858	80,3	19 598	71,3	-24,2	220 837	81,4	201 809	73,5	-8,6
Tüketim malları	2 751	8,5	3 775	13,7	37,2	21 261	7,8	34 172	12,5	60,7
Diğer	22	0,1	25	0,1	14,0	192	0,1	209	0,1	9,0

Ekonomik Güven Endeksi, Ekim 2023

- Ekonomik güven endeksi Eylül ayında 95,4 iken, Ekim ayında %1,2 oranında artarak 96,5 değerini aldı.
- Bir önceki aya göre Ekim ayında tüketici güven endeksi %4,4 oranında artarak 74,6 değerini, reel kesim (imalat sanayi) güven endeksi %0,2 oranında artarak 105,3 değerini, hizmet sektörü güven endeksi %0,5 oranında artarak 113,6 değerini, perakende ticaret sektörü güven endeksi %3,3 oranında azalarak 113,9 değerini, inşaat sektörü güven endeksi %0,9 oranında artarak 89,1 değerini aldı.

Ekonomik güven endeksi, güven endeksleri ve değişim oranları, Ekim 2023

	Endeks		Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	
	Eylül	Ekim	Eylül	Ekim
Ekonomik güven endeksi	95,4	96,5	1,3	1,2
Tüketici güven endeksi	71,5	74,6	5,1	4,4
Reel kesim güven endeksi	105,1	105,3	0,5	0,2
Hizmet sektörü güven endeksi	113,0	113,6	-2,0	0,5
Perakende ticaret sektörü güven endeksi	117,7	113,9	3,0	-3,3
İnşaat sektörü güven endeksi	88,3	89,1	1,0	0,9

Endeks değerleri mevsim etkilerinden arındırılmış değerlerdir. Tüketici güven endeksinde mevsim etkisi bulunmamaktadır.